

FİZİK ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLARININ MESLEKİ DENEYİM VE OKUL TÜRÜNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Cihat DEMİR, A. Kadir MASKAN (*)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, orta öğretim kurumlarında çalışan fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançlarını değerlendirmektir. Ayrıca, fizik öğretmenlerinin çalışma süreleri ve çalıştığı kurum değişkenine göre sınıf yönetimine olan yaklaşımlarında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla, Martin ve Baldwin'in (1998) Sınıf Yönetimine Yönelik Tutum ve İnanç anketinin Türkçe çevrisi Diyarbakır il merkezindeki özel ve devlete ait orta öğretim kurumlarında görev yapan 63 fizik öğretmenine uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde; frekans, aritmetik ortalama, yüzdeler ve t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, genç fizik öğretmenlerinin sınıf yönetiminin Davranış Boyutu alt boyutunda çok disiplinli, Ders Yönetimi ve İnsan Yönetimi alt boyutlarında ise disiplinli bir yaklaşıma sahip olduklarını göstermiştir. Ancak, fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik yaklaşımlarında, çalışma süreleri ve çalıştığı kurum değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Anahtar Sözcükler: Fizik Öğretmenleri, Sınıf Yönetimi, Deneyim, Okul Türü.

ABSTRACT

This aim of this study is to evaluate attitudes and beliefs of high school physics teachers towards classroom management. In addition, we were interested in determining differences in physics teachers' attitudes and beliefs regarding classroom management by their experiences and types of schools. For this purpose, the adapted form of the 'Attitudes and Beliefs on Classroom Control (ABCC) Inventory' was administered to 63 physics teachers who were working in private and public high schools in Diyarbakır provinces. Data were analyzed by utilizing frequencies, arithmetics means, percentages and t-tests. Results revealed that young physics teachers had a more interventionist orientation on the Behavior

* Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi.

Management subscale, whereas they had interventionist orientation on the Instructional and People managements subscales. However, no significant difference revealed between physics teachers' perceptions of classroom management beliefs on the three subscales of the ABCC Inventory regarding experiences and types of schools.

Key Words: *Physics Teachers, Classroom Management, Experiences, Type of School.*

GİRİŞ

Yıllardır yapılan araştırmalara rağmen, sınıf yönetimi konusu öğretmenler için (özellikle de mesleğe yeni başlamış öğretmenler için) büyük bir sorun olmaya devam etmektedir. Garmon (1993), sınıf yönetiminin özellikle mesleğe yeni başlamış öğretmenler için sorun oluşturan bir konu olarak önemini koruduğunu belirtmiştir. Brophy (1988) ise sınıf yönetimini, öğretimin amaçlarına ulaşmak için, sınıf ortamının fiziksel düzenini sağlamak, kurallar ve yöntemler belirlemek, derslere yoğunlaşmak ve akademik etkinliklerin devamını sağlamak için yürütülen faaliyetlerin bütünü olarak tanımlamıştır. Son zamanlarda İngiltere'de yapılan bir araştırma, mesleğe yeni başlamış olan öğretmenlerin %81'inin her gün, %41'inin ise her saat başı sınıflarında davranışsal sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir (NASUWT, 2004).

Sınıf yönetimi alanında yapılan çalışmaların önemli bir kısmında, öğretmenlerin öğrenci davranışlarının oluşmasındaki işlevleri ele alınmış ve sınıf ortamında öğrenciden kaynaklanan olumsuz davranışların önlenmesi için etkili bir öğrenme-öğretme ortamının oluşturulmasının nasıl mümkün olabileceği ele alınmıştır. Bazı çalışmalarda ise öğretmenin öğrencinin yanlış davranışlarını önlemek için etkili bir eğitim-öğretim ortamını oluşturması ve devam ettirmesi için sınıfta öğrencinin davranışlarını nasıl yönlendirebileceğine ilişkin görüşler ortaya atılmıştır. Ayrıca, etkili bir öğrenimin oluşabilmesi, sınıfın yapılandırılması, sınıf organizasyonunun gerçekleştirilmesi ve sınıf yönetimi stratejilerinin öğretmenler tarafından uygulanması ile mümkün olabileceği belirtilmiştir (Jones ve Jones, 1981; Brophy, 1983, 1988 ve 1998; Evertson ve ark., 1983; Doyle, 1986; Capel ve ark., 1995 Zabel ve Zabel., 1996; Emmer ve ark., 2000). Başka bir yaklaşıma göre sınıf yönetimi; bütün öğretmenlerin öğrenmeyi, sosyal faaliyetleri, öğrenci davranışlarını içeren sınıf etkinliklerini idare etmedeki çabalarını tanımlayan geniş bir şemsiye olarak tanımlanmaktadır (Wolfgang ve Glickman, 1980 ve 1986; Lemlech, 1988; Wolfe, 1988; Johns ve ark, 1989; Weinstein ve Mignano, 1993; Weinstein, 1996; Burden, 1995).

Kellough ve Kellough'a (1996) göre etkili sınıf yönetimi, öğrencinin öğrenimini en yüksek seviyeye getiren yürütme ve organize etme aşamasıdır. Bu nedenle, öğretmenlerin, eğitimin amaçlarına ulaşmak için etkili bir öğrenim ortamını oluşturmak ve bunun devamını sağlamakla yükümlü oldukları vurgulanmaktadır. Sınıfta öğretim, öğretmenler için oldukça karmaşık ve zor bir görevdir. Bunu kolaylaştırmak için sınıftaki öğrencilerin öğrenim etkinliklerine katılmaları sağlanmalı ve sınıfın iyi organize edilmiş olması gerekmektedir. İyi düzenlenmiş bir sınıf, öğrencilerin birbirlerine ve öğretmenlerine karşı saygı gösterdikleri ve arkadaşlarıyla işbirliği içerisinde oldukları bir öğrenim ortamı olarak algılanır. Bu konu ile ilgili yapılan bir çok araştırmada elde edilen bulgulara göre; sınıf organizasyonunun ve yönetim stratejilerinin, sınıfı etkili bir öğrenme ortamı olarak yapılandırmak için gerekli olan koşulların en önemlilerinden ikisi olduğu sonucuna varılmıştır (Brophy, 1983, 1988; Emmer ve ark., 2000; Evertson ve ark., 1983; Doyle, 1986).

Öğretmen adaylarının, öğrencilerin gösterebilecekleri istenmeyen davranışlarla baş edebilmeleri için üniversitedeki öğretmen eğitimi süreci boyunca yeterli bilgi ve becerilerle donatılmış olarak yetiştirilmeleri oldukça önemlidir. Brophy ve Evertson (1976), Veenman (1984), Doyle (1986) ve Latz (1992) tarafından yapılan araştırmalara göre, hizmet öncesinde öğretmenlerin birçoğunun, etkili sınıf yönetimi için kendilerini yeteri kadar hazır hissetmedikleri anlaşılmıştır. İngiltere'de okul müfettişleri, mesleğe yeni başlamış öğretmenlerin 1/15'inin öğretmenlik mesleğine yeteri kadar hazır olmadıkları sonucunu ortaya koymuşlardır (HMI, 1982). Bu alanda yapılan bazı çalışmalardan elde edilen bulgular, öğretmenlerin %15'inin birinci yıllarından sonra, %50'den fazlasının 6 yıl içerisinde ve bazı öğretmenlerin ise çalışmaya başladıktan sonra 5 yıl içerisinde mesleklerinden ayrıldıklarını göstermiştir (Thomas ve Kiley, 1994). Siebert (2005) ise öğretmen adaylarının üniversitedeki sınıf yönetimi ile ilgili bilgileri genellikle teorik ve sınıf ortamındaki gerçek dünya ile ilişkisiz olarak aldıklarını savunmuştur. Bu alanda yapılan önemli çalışmalarda, öğretmenler için sadece eğitimin yeterli olmadığı, sınıf yönetiminde öğretmenlere önerilen yöntemlerin etkili kullanımının sağlanabilmesi için, öğretmenlerin sınıf ortamında belli sürelerde meslek deneyimi kazanmaları gerektiği belirtilmiştir (Wubbles ve ark., 1985; Korevar ve Bergen, 1992; Gibsons ve Jones, 1994; Thomas ve Kiley, 1994; Britt, 1997). Özellikle Brophy (1983), iyi bir sınıf yönetiminin iyi bir öğretimi ifade ettiğini, öğretim becerilerinin öğretmene, planlamada ve etkinlik organizasyonunda gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Brophy (1998), sınıf yönetimine etkili bir öğrenim ortamının oluşturulması ve devamının sağlanması aşamaları olarak yaklaşan öğretmenlerin, rollerini otoriter görünüş veya disiplinci olarak algılayan öğretmenlerden daha başarılı olma eğilimi içerisinde olduklarını belirtmiştir. Bu bağlamda, problemin ortaya

çıktıktan sonra ve ortaya çıkma aşamasında engellenmesi konusundaki başarılarına göre sınıf yönetimini etkili ve etkili olmayan diye ayırmıştır. Bu, okul açılmadan önce hazırlıklar ve planlamaların başlaması, beklentilerin karşılanması, kural ve yöntemlerin belirlenmesi ve bunun bir yıl boyunca devam ettirilmesiyle başarılıdır (Brophy, 1998). Martin ve Baldwin (1992), öğretmenlerin sınıf yönetimine yaklaşımları ve sınıfı nasıl kontrol ettiklerini, onların uygun olan ve olmayan davranışları kendi bakış açılarından nasıl algıladıkları ile ilgili görüşlerinde farklılıklar gösterebileceklerini savunmuşlardır. Martin ve Baldwin (1996) ilköğretim öğretmenleri ile orta öğretim öğretmenleri arasında sınıf yönetimine yönelik tutumları arasındaki farklılıkları araştırmışlardır. Araştırma, ilköğretim öğretmenlerinin orta öğretim öğretmenlerine göre önemli derecede az disiplinci olduklarını ortaya çıkarmıştır. Bu araştırmanın devamı olarak sınıf yönetimi tiplerinin doğasını ele alan Martin ve Yin (1997), bay ve bayan öğretmenler arasında sınıf yönetimi tipleri açısından fark olup olmadığını araştırmışlardır. Sonuçlar bay öğretmenlerin, bayan öğretmenlerden daha disiplinci olduklarını ortaya çıkarmıştır. Doyle'a (1986) göre öğretmenlerin en büyük görevlerinden biri sınıfta bir düzen kurmak ve bunun devamını sağlamaktır. Bu görevdeki zorluklar öğretmenlik mesleğine yeni başlamış olan öğretmenlerin ve mesleğe başlayacak olan öğretmenlerin sınıf disiplini ve öğrenci motivasyonu ile ilgili kaygılarının yoğun olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu araştırma, orta öğretim kurumlarında görev yapan fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik inançlarını saptamak amacı ile yapılmıştır. Bu nedenle, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- * Fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik tutum ve inançları nedir?
- * Çalışma süresi değişkenine göre örnekleme oluşturan fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik tutum ve inançları arasında bir farklılık var mıdır?
- * Okul türü değişkenine göre örnekleme oluşturan fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine yönelik tutum ve inançları arasında bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2005 yılında Diyarbakır ili özel ve devlet orta öğretim okullarında çalışmakta olan fizik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Diyarbakır ili şehir merkezindeki özel ve devlet okullarında görev yapmakta olan 100 fizik öğretmeni oluşturmaktadır. Ancak, gerekli ve sağlam veriler 63 fizik öğretmeninden elde edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplama aracı olarak “Fizik Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Tutum ve İnançları Anketi” kullanılmıştır (Ek). Fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançları anketi iki bölümden oluşmaktadır:

A- Kişisel bilgiler bölümü: Bu bölüm araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır ve dört sorudan oluşmakta olup, örnekleme oluşturan fizik öğretmenlerinin kişisel bilgilerini elde etmeye yöneliktir.

B- Fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inanç ölçeği:

Bu ölçek, Martin ve Baldwin (1993) tarafından geliştirilen, Savran ve Çakıroğlu (2004) tarafından Türkçeye çevrilerek güvenilirlik ve geçerliliği sağlandıktan sonra fen bilgisi öğretmen adaylarına uygulanan, öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançlarını belirlemeye yönelik, dördümlü likert tipi ölçeğidir. Ölçekte yer alan 26 madde dördümlü dereceleme sistemi (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum) ile cevaplandırılmışlardır. Olumlu maddeler için; kesinlikle katılmıyorum 1, katılmıyorum 2, katılıyorum 3, kesinlikle katılıyorum 4, olumsuz maddeler için ise, tersi şeklinde puanlama yapılmıştır. Ölçeğin puanının elde etmek için her bir maddenin değerlerinin toplamı alınmıştır. Bu ölçek, Ders Yönetimi (14 maddeden oluşmuştur), İnsan Yönetimi (8 maddeden oluşmuştur) ve Davranış Yönetimi (4 maddeden oluşmuştur) olarak üç alt boyuttan meydana gelmektedir.

Verilerin Analizi

Anketin ilk bölümünü oluşturan kişisel bilgilerle ilgili 4 sorudan elde edilen sonuçlar (cinsiyet, çalışma süreleri, özel ve devlet okullarında çalışma durumları temel alınarak) yüzdeler ve frekans değerlerine dönüştürülerek tablolandırılmış ve bulgular kısmında yorumlanmıştır. Araştırmada kullanılan ve 26 maddeden oluşan 4’lü likert tipi anketin tümü için (Cronbach alpha) güvenilirlik katsayısı 0.86 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutları için ise sırasıyla; Ders Boyutu 0.82, İnsan Yönetimi 0.69 ve Davranış Yönetimi 0.61 olarak bulunmuştur. Okul türü değişkeninin Davranış Yönetimi alt boyutu için güvenilirlik katsayısı 0.51 (okul türü değişkeninin Davranış Yönetimi alt boyutu için güvenilirlik katsayısı 0.60’tan küçük çıktığı için istatistiksel analiz yapılmamıştır.) bulunurken, öğretmenlerin çalışma süreleri ve okul türünün diğer farklı alt boyutları için bulunan güvenilirlik katsayıları 0.60’ın üzerinde tespit edilmiştir (Nunnally, 1967). Bu ölçekte elde edilen verilerin okul türüne ve fizik öğretmenlerinin çalışma sürelerine göre farklılık gösterip göstermediğini sınamak için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Ayrıca fizik öğretmenlerinin sınıf kontrolündeki tipini

değerlendirmek için ölçekteki maddelerin ortalamalarına bakılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ait yüksek ortalamalar (3-4 puanlar) çok disiplinli, orta düzeydeki puanlar (2-<3 puanlar) disiplinli ve (1-<2 puanlar) düşük puan ortalamaları ise disiplinli olmayan bir yaklaşımı göstermektedir. Yapılan analizler için anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın istatistiksel analizlerinde SPSS 12,0 paket programı kullanılarak yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde örneklem grubunu oluşturan 63 fizik öğretmenine ait toplanan veriler sunulmuş ve yorumlanmıştır. İlk aşamada örneklem grubuna uygulanan anketin kişisel bilgiler bölümü ile ilgili sonuçları frekans ve yüzdelik dağılımlar şeklinde tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Tablo 1: Örnekleme Yer Alan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Dağılımları

Cinsiyet	İşlemler	Devlet okulu	Özel okul	Toplam
Erkek	f	36	23	59
	%	100.0	85.1	93.6
Kadın	f	0	4	4
	%	0.0	14.9	6.4
Toplam	f	36	27	63

Örnekleme grubunun cinsiyet değişkenine ilişkin dağılımı Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre, örnekleme grubundaki fizik öğretmenlerinin %93.6'sı erkek, %6.4'ü ise kadındır. Devlet okullarında çalışan öğretmenlerin tamamı, özel okullarda ise %85.1'i erkektir. Devlet okullarında görev yapan kadın öğretmen bulunmazken, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin %14.9'u kadındır.

Tablo 2: Örnekleme Yer Alan Öğretmenlerin Yaş Değişkenine Göre Dağılımları

Yaş	İşlem	Devlet okulu	Özel okul	Toplam
20-29 yaş arası	f	23	25	48
	%	63.8	92.5	76.2
30-39 yaş arası	f	11	2	13
	%	30.5	7.5	20.6
40 yaş ve üstü	f	2	0	2
	%	5.5	0.0	3.2
Toplam	f	36	27	63
	%	100.0	100.0	100.0

Tablo 2'de yer alan fizik öğretmenlerinin %76.2'si 20-29 yaş arası, %20.6'sı 30-39 yaş arası, %3.2'si de 40 yaş ve üstüdür. Devlet okullarında en

yüksek oran %63.8 ile 20-29 yaş arası grubuna aittir. Bu sırayı %30.5 ile 30-39 yaş arası grubu öğretmenler takip etmektedir. Kırk yaş ve üstü grubu öğretmenlerin devlet okullarında çalışma oranı ise sadece %5.5 tir. Özel okullarda ise %92.5 ile en yüksek oran 20-29 yaş arası grubu öğretmenlerin olmuştur. Bu sırayı %7.5 ile 30-39 yaş arası grubu öğretmenler izlemektedir. Kırk yaş ve üstü öğretmenlere ise özel okullarda rastlanmamaktadır. Buna göre genç öğretmenlerin büyük bir kısmı özel okullarda çalışmaktadır.

Tablo 3: Örneklemede Yer Alan Öğretmenlerin Çalışma Süreleri Değişkenine Göre Dağılımları

Çalışma süresi	İşlem	Devlet okulu	Özel Okul	Toplam
1-10 yıl	f	28	27	55
	%	77.8	100.0	87.3
10 yıl ve üzeri	f	8	0	8
	%	22.2	0.0	12.7
Toplam	f	36	27	63
	%	100.0	100.0	100.0

Tablo 3'teki bilgilere göre, fizik öğretmenlerinin %87.3'ünün çalışma süresi 1-10 yıl arasında değişirken, %12.7'lik kısmının çalışma süresi ise 10 yıl ve üzeridir. Devlet okullarında görev yapan örneklem grubu fizik öğretmenlerinin %77.8'inin çalışma süresi 1-10 yıl arasında değişmektedir, geriye kalan %22.2'lik kısmın çalışma süresi ise 10 yıl ve üzeridir. Özel okullarda görev yapan fizik öğretmenlerinin tamamının çalışma süresi ise 1-10 yıl arasında değişmektedir. Özel okullarda, örneklem grubunda çalışma süresi 10 yıl ve üzerinde olan fizik öğretmeni bulunmamaktadır.

Tablo 4: Örneklemede Yer Alan Öğretmenlerin Çalışma Süresi Değişkenine Göre Sınıf Yönetimine İlişkin Tutum ve İnançları Bölümü Alt Boyutları İçin Ortalama, Standart Sapma ve Bağımsız t- Testi Sonuçları

	Görev süresi	N	Ortalama	SS	t	P
Ders Yönetimi	1	55	2.88	.566	.056	.784
	2	8	2.87	.606		
İnsan Yönetimi	1	55	2.89	.365	.016	.053
	2	8	2.89	.705		
Davranış Yönetimi	1	55	3.02	.507	.733	.424
	2	8	2.81	.787		
Toplam Ortalama	1	55	2.90	.383	.250	.324
	2	8	2.87	.625		

1: 1-10 yıl arası, 2: 10 yıl ve üstü, N: Örneklemede yer alan fizik öğretmeni sayısı, P< 0.05

Tablo 4'teki verilere göre; görev süresi değişkenine göre fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançları bölümü ait boyutlar için yapılan ortalama ve bağımsız t- testi sonuçlarına bakıldığında; 0.05 önem düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ancak, 1-10 yıllık kıdeme sahip fizik öğretmenlerinin Davranış Yönetimi alt boyutuna ait puan ortalamalarına göre sınıf yönetiminde çok disiplinci oldukları anlaşılmaktadır. Martin ve Baldwin (1993), yaptıkları benzer araştırmada mesleğe yeni başlamış olan öğretmenlerin deneyimli öğretmenlere göre daha çok disiplinci olduklarını göstermişlerdir. 10 yıldan daha çok kıdeme sahip olan fizik öğretmenlerinin ise Ders Yönetimi, İnsan Yönetimi ve Davranış Yönetimi alt boyutlarına göre sınıf yönetiminde disiplinci bir tutum sergiledikleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5: Örneklemde Yer Alan Öğretmenlerin Okul Türü Değişkenine Göre Sınıf Yönetimine İlişkin Tutum ve İnançları Bölümü Alt Boyutları İçin Ortalama, Standart Sapma ve Bağımsız t- Testi Sonuçları

	Okul Türü	N	Ortalama	SD	t	P
Ders Yönetimi	1	36	2.90	.521	.309	.209
	2	27	2.85	.631		
İnsan Yönetimi	1	36	2.94	.468	1.284	.188
	2	27	2.81	.325		
Toplam Ortalama	1	36	2.93	.423	.569	.909
	2	27	2.87	.409		

1: Devlet okulu, 2: Özel okul, N: Örneklemde yer alan fizik öğretmeni sayısı, P<0.05

Tablo 5'teki okul türü değişkenine göre fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançları bölümü alt boyutları için yapılan ortalama ve bağımsız t- testi sonuçlarına bakıldığında, 0.05 önem düzeyinde gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Fakat, fizik öğretmenlerinin sınıf yönetiminin Ders Yönetimi ve İnsan Yönetimi alt boyutlarında disiplinci bir tutum sergiledikleri ortaya çıkmaktadır. Martin ve arkadaşları (1998) devlet okullarında çalışan 282 ilköğretim ve ortaöğretim öğretmenin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançlarını değerlendirmeye yönelik çalışmalarında iki önemli sonuca ulaşmışlardır: Bunlardan biri, sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançlar ölçeğinin tüm alt boyutlarında ilköğretim öğretmenlerinin disiplinci bir tutum sergiledikleri, diğeri ise ortaöğretimde çalışan öğretmenlerin sınıf yönetiminin sadece Ders Yönetimi ve İnsan Yönetimi alt boyutlarında disiplinci bir tutum ve inanç

sergiledikleridir. Bu yönüyle, elde ettiğimiz sonuçlar Martin ve arkadaşlarının elde ettikleri sonuçları destekler niteliktedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, orta öğretim kurumlarında çalışan fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançlarını değerlendirmeye yöneliktir. Araştırmada veri toplamak amacıyla fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançlarını belirlemek için iki kısımdan oluşan bir anket uygulanmıştır (Ek). Araştırmanın evrenini, 2005 yılında Diyarbakır il merkezindeki özel ve devlet okullarında görev yapan fizik öğretmenleri oluşturmuştur. Bu evren içerisinde seçkisiz yöntemle seçilen, Diyarbakır il merkezindeki özel ve devlet okullarında görev yapmakta olan 63 fizik öğretmeni ise bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırmada elde edilen verilerin istatistiksel analizi sonucunda şu önemli bulgulara ulaşılmıştır: Tablo 1'de örneklem grubunun cinsiyet değişkenine ilişkin dağılımı gösterilmektedir. Bu bulgulara göre, örneklemdaki fizik öğretmenlerinin %93,6'sı erkek, % 6,4'ü ise kadındır. Ayrıca, örneklemda yer alan devlet okullarında çalışan öğretmenlerin tamamı, özel okullarda ise %85,1'i erkektir. Örneklemdaki devlet okullarında görev yapan kadın öğretmen bulunmazken, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin 14,9'u kadındır. Verilere göre, kadın fizik öğretmenlerinin sayısı erkeklere göre çok az olduğundan araştırmada cinsiyet bir değişken olarak ele alınmamıştır. Yapılan istatistiksel analizlere göre, örneklem grubunu oluşturan fizik öğretmenlerinin %76,2'si 20-29 yaş arası, %20,6'sı 30-39 yaş arası ve %3,2'si ise 40 yaş ve üstüdür. Devlet okullarındaki fizik öğretmenlerinin %63,8'inin yaşı, 20-29 arasında değişmektedir. Özel okullardaki fizik öğretmenlerinin ise, %92,5'inin yaşı 20-29 arasında değişmektedir. Buna göre, özel öğretim kurumlarında çalışan fizik öğretmenleri büyük ölçüde genç öğretmenlerden oluşmaktadır. Tablo 3'teki verilere bakıldığında, örneklem grubunu oluşturan fizik öğretmenlerinin %87,3'ünün çalışma süresi 1-10 yıl arasında değişmektedir. Devlet okullarında görev yapan örneklem grubu fizik öğretmenlerinin %77,8'inin çalışma süresi, 1-10 yıl arasında değişirken, özel okullarda görev yapan örneklem grubu fizik öğretmenlerinin tamamının çalışma süresi 1-10 yıl arasında değişmektedir.

Tablo 4 ve 5 incelendiğinde, görev süresi değişkenine göre fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançları alt boyutları için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçlarına göre herhangi bir farklılık göstermedikleri gözükmektedir. Ancak, aritmetik ortalamalar bazında örneklem grubunda yer alan fizik öğretmenlerinin sınıf yönetiminde alt boyutlarında (Ders

Yönetimi, İnsan Yönetimi ve Davranış Yönetimi) disiplinci bir tutum sergiledikleri ortaya çıkmaktadır. Sadece, Davranış Yönetimi alt boyutunda çalışma süreleri 1-10 yıl arasında değişen öğretmenler, çalışma süreleri 10 yıl ve üstünde olan öğretmenlere göre daha çok disiplinci oldukları yine bulgulardan anlaşılmaktadır. Okul türü değişkenine göre fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin tutum ve inançları alt boyutları için yapılan bağımsız gruplar t-testi sonuçlarına bakıldığında ise örneklem grubu fizik öğretmenleri arasında her hangi bir farklılık gözükmemektedir. Fakat aritmetik ortalamalar incelendiğinde, devlet okullarında çalışan öğretmenlerin, özel okullardaki meslektaşlarına göre daha disiplinci oldukları anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, araştırma kapsamındaki fizik öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin inanç ve tutumları disiplinci ve müdahaleci bir eğilim şeklinde ortaya çıkmaktadır. Elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

1. Çalışma süresi az olan genç fizik öğretmenlerinin tecrübeli öğretmenlere göre daha disiplinci davranışları onların sınıf yönetiminde yeterli deneyim kazanmamış veya uygulamalı eğitim almamış olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Bunun için ise görev yapmakta olan fizik öğretmenlerine sınıf yönetimine yönelik hizmet içi eğitim kursları yerine alternatif olabilecek daha verimli bir model ile eğitim verilebilir. Bu eğitimler atölye çalışması şeklinde de olabilir. Böyle etkinliklere sınıf yönetimi uzmanları, deneyimli ve başarılı fizik öğretmenleri vs davet edilmelidir.
2. Üniversitede öğretmen adaylarına verilen öğretmenlik eğitiminde, öğretmenlik uygulamaları ve okul deneyimi gibi pratiğe yönelik derslerin saatleri artırılabilir. Böylece, öğretmenler teorik olarak öğrendikleri konuları mesleki hayatlarında sınıf ortamında disiplinci ve müdahaleci olmadan daha da rahat uygulayabilirler.
3. Okulda, sınıfta ve laboratuvarlarda öğrencilerin gösterdiği olumsuz davranışları önlemek için fizik öğretmenlerinin sınıf yönetiminde, özellikle de Davranış Yönetimi boyutunda disiplinci yaklaşım sergilemelerini önlemek için okulda öğretmenlere sağlanan destekler artırılabilir. Bunun bir yolu ise Milli Eğitim Bakanlığı, okul idaresi, aileler ve diğer okul çalışanlarının işbirliği yapması ve sorunlara duyarsız kalmaması olabilir. Özellikle Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik servislerine uzman öğretmenler atanmalı ve öğretmenler işbirliğine dahil edilmelidirler.
4. Tıp fakültesi-hastane ilişkisi gibi uygulamaya yönelik olarak öğretmen eğitimi için eğitim fakültelerine de uygulama okulu açma olanağı verilirse sınıf yönetiminde olumlu davranış geliştirme bakımından "Araştırma ve Uygulama" merkezleri olarak yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- Britt, P. M. 1997. Perceptions of Beginning Teachers: Novice Teachers Reflect upon their Beginning Experiences, Paper presented at the Annual Meeting of Mid South Educational Research Association, November 12-14, 1997, ERIC Document no: 415218.
- Brophy, J. 1983. Classroom Organisation and Management. *Elementary School Journal*, 83 (4), 264-285.
- Brophy, J. 1988. Educating Teachers About Managing Classrooms and Students. *Teaching and Teachers Education*, 4 (1), 1-18.
- Brophy, J. 1998. Classroom Management as Socializing Students into Clearly Articulated Roles. *Journal of Classroom interaction*, 33 (1), 1-4.
- Brophy, J. & Evertson, C. 1976. *Learning from teaching: A developmental perspective*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Burden, P. R. 1995. *Classroom Management And Discipline*. White Plains, NY: Longman.
- Capel, S., Leask, M. & Turner, T. 1995. *Learning to Teach in Secondary School: A Companion to School Experience*, London, Routledge.
- Doyle, W. 1986. *Classroom Organization and Management* In M. Wittrock (Ed). *Handbook of Research on Teaching* (3rd ed.p.392-431).New York: MacMillian.
- Emmer, E.T., Evertson, C. & Worsham, M.E. 2000. *Classroom Management for Secondary Teachers*.(5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Evertson, C.M., Emmer, E.T., Sanford, J.P., & Clements, B., 1983. Improvement Classroom management. An Experiment in Elementary School Classrooms. *Elementary School Journal*, 84 (2), 81-85.
- Garmon, A., 1993. Preservice Teachers' Perceptions of First Year of a Teacher Preparation program. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. Atlanta, Ga.
- Gibbons, L. & Jones, L., 1994. Novice Teachers' Reflectivity upon Their Classroom Management, ERIC Document no: 386446.
- Johns, F. A., MacNaughton, R. H. & Karabinus, N. G., 1989. *School Discipline Guidebook: Theory into Practice*. Boston: Allyn & Bacon.
- Jones, V., Jones, L. 1981. *Responsible Classroom Discipline: Creating Positive Learning Environments and Solving Problems*, Boston, Allyn and Bacon

- HMI. 1982: The new teacher in school, London, HMSO.
- Kellough, R.D. & Kellough, N. G. 1996. *Middle School Teaching: A Guide to Methods and Resources*, 2nd edition. Columbus, OH.: Merrill Publishing.
- Korevar, G. A. G. & Bergen, T. C. M 1992. Inexperienced and Experienced Teachers' Differences in Reacting and Attributing to Problematic Classroom Situations, Paper Presented at The Annual Meeting of the American Educational Research Association, San Francisco, April, 1992, ERIC Document no:349292.
- Latz, M. 1992. Preservice Teachers' Perceptions and Concerns about Classroom Management and Discipline: A Qualitative Investigation. *Journal of Science Teacher Education*, 3, 1-4.
- Lemlech, J. K. 1988. Classroom management: Methods and Techniques for Elementary and Secondary Teachers, 2nd ed. New York: Longman.
- Martin, N. K. & Baldwin, B., 1992. Beliefs Regarding Classroom Management Style: The Differences Between Pre-Service And Experienced Teachers. Paper Presented at the Annual Meeting of the Mid-South Educational Research Association. Knoxville, T.N. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 355 213).
- Martin, N.K. & Baldwin, B., 1993. Validation of an Inventory of Classroom Management Style: Differences Between Novice and Experienced Teachers. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, Atlanta, GA. (ERIC Document).
- Martin, N. K. & Baldwin, B., 1996. Perspectives Regarding Classroom Management Style: Differences Between Elementary and Secondary Level Teachers. Paper Presented at the Annual Meeting of the Southwest Educational Research Association, New Orleans, LA. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 393 835).
- Martin, N.K., Yin, Z. & Baldwin, B., 1998. Construct validation of the attitudes and beliefs on classroom control inventory, *Journal of Classroom interaction* 33(2), 6-15.
- Martin, N.K. & Yin, Z., 1997. Attitudes and Beliefs Regarding Classroom Management Style: Differences Between Male & Female Teachers. Paper Presented at The Annual Meeting of Paper Presented at the Annual Meeting of The Southwest Educational Research Association, Austin, TX. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 404 708).
- NASUWT., 2004. The Professional Development of Newly Qualified Teachers, England Brophy, J. (1988). Educating teachers about managing classrooms and students *Teaching and Teachers Education*, 4(1), 1-18.

- Nunnally, J. C. (1967). *Psychometric theory*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Savran, A. & Çakıroğlu, J., 2004: Preservice Science Teachers' Orientations to Classroom Management. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26: 124-134.
- Siebert, C.J. 2005. Promoting Preservice Teachers' Success in Classroom management by Leveraging a Local Union's Resources: A Professional Development School Initiative. *Education*, 125 (3), 385-392.M
- Thomas, B. & Kiley, M. A. 1994. Concerns of Beginning, Middle and Secondary School Teachers, Paper Presented at the Annual Conference of the Eastern Educational Research Association, Sarasota, FL, February 11, 1994, ERIC Document no: 373033.
- Veenman, S. 1984. Percieved Problem of beginning Teachers. *Review of Educational research*, 54(2), 143-178.
- Weinstein, C. S. & Mignano, A. J., Jr., 1993. *Elementary Classroom Management: Lessons from Research and Practice*. NY, NY: McGraw-Hill.
- Weinstein, C. S., 1996. *Secondary Classroom Management: Lessons from Research and Practice*. NY, NY: McGraw-Hill.
- Wolfe, P., 1988. *Classroom Management: A Proactive Approach to Creating an Effective Learning Environment*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Wolfgang, C. H. & Glickman, C. D., 1980. *Solving Discipline Problems: Strategies for Classroom Teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Wolfgang, C. H. & Glickman, C. D., 1986. *Solving Discipline Sroblems: Strategies for Classroom Teachers*, 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Wubbels, T., Creton, H. A. & Hoymayers., H.P. 1985. Discipline Problems of Beginning Teachers: Interactional Teacher Behaviour Mapped Out, Paper presented at the AERA Annual Meeting, March 31- April 4, ERIC Document no: 260040)
- Zabel, R.H & Zabel, M.K., 1996. *Classroom Management in Context: Orchestrating Positive Learning Environment*. Bosto: Houghton Mifflin Company.

EK

**FİZİK ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNE İLİŞKİN
TUTUM VE İNANÇ ANKETİ**

A- Kişisel Bilgiler

1. Cinsiyetiniz : a. Erkek () b. Bayan ()
2. Yaşınız :
3. Mesleki kıdeminiz (yıl) : a. 1-5 () b. 6-10 ()
c.11-15 () d. 16-üzeri ()
4. Çalıştığınız kurum : a. M.E.B. e bağlı devlet lisesi ()
b. M.E.B. e bağlı özel orta öğretim kurumu ()

B- Fizik Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Tutum ve İnanç Ölçeği

Aşağıda sınıf yönetimi ile ilgili düşünceler yer almaktadır. Belirtilen ifadelere ne derecede katıldığınızı ya da katılmadığınızı ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.

1=Kesinlikle Katılmıyorum	2=Katılmıyorum	3=Katılıyorum	4=Kesinlikle Katılıyorum
------------------------------	----------------	---------------	-----------------------------

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
I. Ders Yönetimi					
1.	Öğretmenlerin, bir öğrenme etkinliğinden diğerine geçerken, öğrencileri yönlendirmesi gerektiğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
2.	Öğretmenlerin, öğrencilerin yerlerinde gösterdikleri öğrenme davranışlarını, sürekli kontrol etmesinin önemli olduğuna inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
3.	Öğrencilerin hangi konuları öğreneceğine ve bu konuları öğrenirken hangi etkinliklerin kullanılacağına, öğretmenlerin karar vermesi gerektiğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
4.	Derslerin başladığı hafta, öğrencilere sınıf kurallarını duyurur ve kurallara uymayanların cezalandırılacağı konusunda bilgilendiririm.	1□	2□	3□	4□
5.	İdeal bir öğrenme için, eğitim araç ve gereçlerinden nasıl yararlanılacağını, en iyi öğretmenler bilir.	1□	2□	3□	4□
6.	Bir öğrenci diğer öğrencileri rahatsız ettiğinde, hemen o öğrenciyse sessiz olmasını ve arkadaşlarını rahatsız etmemesini söylerim.	1□	2□	3□	4□
7.	Kütüphane araştırmaları ile ilgili bir ders anlatırken, bir öğrenci araştırması hakkında konuşmaya başlarsa, ona dersi ders sonuna kadar bitirmek zorunda olduğumu hatırlatırım.	1□	2□	3□	4□
8.	Öğretmenlerin, öğrencilerden kurallara saygı duymalarını ve onlara uymalarını istemesi gerektiğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
9.	Öğrencilerin, öğretmenler tarafından hazırlanan ve uygulanan günlük çalışma programına ihtiyaç duyduklarına inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
10.	Öğrencilerin, onlar için neyin en iyi olduğunu bilen yetişkinleri dinlerlerse, okulda başarılı olacaklarına inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
11.	Ödevlerin asıl amacının, sınıfta öğrenilen konuların pratiği ve tekrarı olduğuna inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
12.	Öğrencilerin, birlikte nasıl çalışacakları konusunda yönlendirilmeye ihtiyaç duyduklarına inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
13.	Her öğrenme etkinliği için belli bir zaman belirlerim ve planlanma uymaya çalışırım.	1□	2□	3□	4□
14.	Sınıf kurallarının önemli olduğuna inanıyorum, çünkü onlar öğrencilerin davranışlarını ve gelişimini şekillendirir.	1□	2□	3□	4□

II: İnsan Yönetimi

15. Öğrencilerin, kendi günlük etkinliklerini oluşturmalarının, onların sorumluluk duygularını geliştireceğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
16. Öğrencilere, kendi ilgilerini çeken konuları çalışma özgürlüğü verilirse, onların başarılı olacaklarına inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
17. Sınıf kurallarının, öğrencilerin kişilik gelişimlerini engellediğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
18. Bir öğrenme etkinliğinden diğerine geçerken, öğrencilerin öğrenme hızlarına göre ilerlemelerine izin veririm.	1□	2□	3□	4□
19. Öğrencilerin kendi oturacakları yerleri seçmelerine izin veririm.	1□	2□	3□	4□
*20. Öğrencilerin, öğretmenlerin onların çalışmaları hakkında söylediklerine bağımlı olmaktansa, kendi çalışmalarını kendilerinin değerlendirmesi gerektiğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
20. Benim sınıftaki öğrenciler, öğrenme süreci boyunca istedikleri materyalleri kullanmakta serbesttir.	1□	2□	3□	4□
22. Öğrencilerin saygıyı, dostluğu, samimiyeti ve nezaketi, sınıf arkadaşlıkları ile kendi ortamlarında yaşayarak öğrenmeleri gerektiğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□

III. Davranış Yönetimi

23. Eğer öğrenciler sınıf kurallarının adil olmadığını düşünürlerse, sınıf kurallarını öğrencilerin adil gördüğü şekilde değiştiririm.	1□	2□	3□	4□
24. Öğrenciler iyi davranış gösterirse, onları değişik şekillerde ödüllendiririm.	1□	2□	3□	4□
25. Öğrencilerin, öğrenecekleri konuları ve ödevleri kendilerinin seçmesi gerektiğine inanıyorum.	1□	2□	3□	4□
26. Derslerin başladığı hafta, öğrencilere sınıf kuralları ile ilgili önerilerini söylemelerine izin veririm.	1□	2□	3□	4□